

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Юридичний факультет
Кафедра конституційного, адміністративного та міжнародного права

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

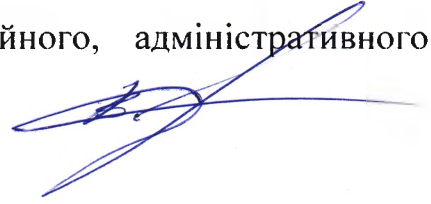
СУЧАСНА КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВА ДОКТРИНА

підготовки магістра
спеціальності 081 Право
освітньо-професійної програми Право

Луцьк – 2023

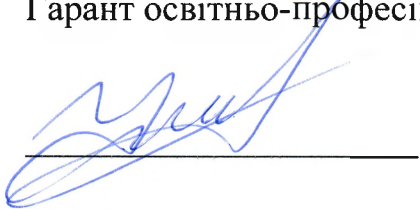
Силабус нормативного освітнього компонента «Сучасна конституційно-правова доктрина» підготовки магістра, галузь знань 81 Право, спеціальності 081 Право, за освітньою програмою Право.

Розробник: професор кафедри конституційного, адміністративного і міжнародного права, д. ю. н., доцент Кравчук В.М.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

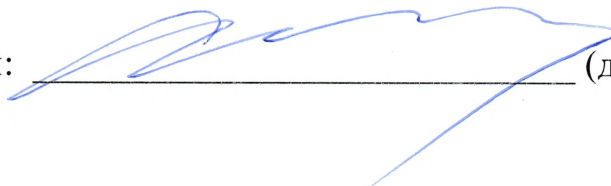

(к. ю. н., доц. Фідря Ю.О.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри:

(д. ю. н., проф. Книш С. В.)

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма навчання	Галузь знань: 08 Право Спеціальність: 081 Право Освітньо-професійна програма: Право Освітній рівень: другий (магістерський)	Нормативний
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання – 1-й
		Семестри: 1-ий
ІНДЗ: є		Лекції: 24 год.
		Практичні (семінарські): 26 год.
		Самостійна робота: 62 год.
		Консультації: 8 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання: українська		

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма навчання	Галузь знань: 08 Право Спеціальність: 081 Право Освітньо-професійна програма: Право Освітній рівень: другий (магістерський)	Нормативний
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання – 1-й
		Семестри: 1-ий
ІНДЗ: немає		Лекції: 12 год.
		Практичні (семінарські): 14 год.
		Самостійна робота: 80 год.
		Консультації: 14 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання: українська		

II. Інформація про викладача

Кравчук Володимир Миколайович

Науковий ступінь: доктор юридичних наук

Вчене звання: доцент

Посада: професор кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права

Контактна інформація: kravchuk.volodymyr@vnu.edu.ua

Дні занять: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

«Сучасна конституційно-правова доктрина» виступає освітнім компонентом, якому відведено ключове значення для підготовки магістрів належного рівня кваліфікації. Освітній компонент «Сучасна конституційно-правова доктрина» покликаний надати здобувачам освіти знання про сучасну доктрина конституціоналізму, доктрину верховенства права та верховенства конституції, доктрину правомірних обмежень прав людини і основоположних свобод, доктрину конституційної скарги.

Вивчення освітнього компонента «Сучасна конституційно-правова доктрина» передбачає вивчення основоположних конституційно-правових доктрин (доктрина конституціоналізму та верховенства конституції, доктрина прав людини і основоположних свобод та їх правомірних обмежень, конституційно-правова доктрина народовладдя); формує базові навички конституційних доктрин правотворчості (нормотворчості органів державної влади та місцевого самоврядування) та правотлумачення, а також доктрини конституційної скарги.

2. Пререквізити. Вивчення освітнього компонента «Сучасна конституційно-правова доктрина» базується на знаннях фундаментальних освітніх компонентів конституційне право, теорія права, правова аргументація та критичне мислення, становлення європейської правової думки.

Постреквізити Вивчення освітнього компонента «Сучасна конституційно-правова доктрина» необхідне для опанування інших галузевих та міжгалузевих правничих освітніх компонентів, а також прикладних правничих освітніх компонентів. Знання, навички і уміння, отримані під час вивчення освітнього компонента «Сучасна конституційно-правова доктрина» є основою для опанування нормативних та вибіркового освітніх компонентів на другому (магістерському) рівні вищої освіти, зокрема «Юридична компаративістика», «Гармонізація законодавства України з європейським та міжнародним правом», «Європейські та міжнародні стандарти судочинства», «Право в публічному управлінні», «Конституційна компаративістика» тощо.

3. Мета і завдання освітнього компонента

Мета: формування у здобувачів вищої освіти вміння опанувати та правильно оцінювати сучасні конституційно-правові доктрини, передумови їх формування, вплив на сучасний конституціоналізм в світі та в Україні, значення конституційно-правової доктрини для сучасного правотворення (на загальнодержавному та місцевому рівнях), правоінтерпретації та правореалізації. Досягнення мети здійснюється з використанням ресурсів офіційних веб-порталів державних органів та міжнародних (міждержавних) інституцій, а також правових інформаційно-пошукових систем (ActiveLex тощо).

Завдання: формування та розвиток у здобувачів освіти цілісного бачення щодо сутності та змісту доктрин конституціоналізму, верховенства права та конституції, правомірних обмежень прав людини і основоположних свобод, конституційної скарги (в тому числі в контексті підготовки до ЄДКІ).

4. Результати навчання (Компетентності)

У разі успішного завершення курсу здобувач освіти зможе виявити такі компетентності: (згідно зі Стандартом вищої освіти зі спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженого Наказом МОН України № 643 від 20 липня 2022 року)

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні компетентності:

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосовування інститутів публічного права.

СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК12. Здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.

СК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Результати навчання:

РН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

РН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.

РН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

РН 4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.

РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

РН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

РН 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

РН 12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

РН 16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

5. Структура освітнього компонента ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						Форма контролю / бали
	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Консулт.		
Змістовий модуль 1. Основоположні конституційно-правові доктрини							
Тема 1. Конституційно-правова доктрина: сутність, функції та принципи		2	2	4	2	ДС, ДБ, Р / 10	
Тема 2. Сучасна доктрина конституціоналізму та верховенства конституції		2	2	4			
Тема 3. Доктрина прав людини і основоположних свобод та їх правомірних обмежень		2	2	6			
Тема 4. Конституційно-правова доктрина народовладдя		2	2	6			
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	38	8	8	20	2		
Модульна контрольна робота 1							20
Змістовий модуль 2. Конституційна доктрина правотворчості та правотлумачення							
Тема 5. Доктринальні основи нормотворчості парламенту		2	2	6	3	ДС, ДБ, Р / 10	
Тема 6. Загальні засади нормотворчості глави держави та інших органів державної влади		2	2	4			
Тема 7. Конституційно-правова доктрина нормотворчості органів місцевого самоврядування		2	2	4			
Тема 8. Сучасна конституційна доктрина правотлумачення		2	2	4			
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	37	8	8	18	3		
Модульна контрольна робота 2							20
Змістовий модуль 3. Доктрина конституційної скарги							
Тема 9. Місце конституційної скарги в механізмі захисту прав людини		2	2	6	3	ДС, ДБ, Р / 10	
Тема 10. Порядок звернення із конституційною скаргою до органу конституційної юрисдикції		2	4	6			
Тема 11. Проведення у справах за конституційними скаргами		2	2	6			
Тема 12. Порядок застосування рішень та висновків органу конституційної юрисдикції судами системи судоустрою		2	2	6			
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	45	8	10	24	3		
Модульна контрольна робота 3							20
<i>ІНДЗ</i>							10
УСЬОГО ГОДИН	120	24	26	62	8		

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Консулт.	Форма контролю / бали
Змістовий модуль 1. Основоположні конституційно-правові доктрини						
Тема 1. Конституційно-правова доктрина: сутність, функції та принципи				6	4	ДС, ДБ, Р / 15
Тема 2. Сучасна доктрина конституціоналізму та верховенства конституції		2		6		
Тема 3. Доктрина прав людини і основоположних свобод та їх правомірних обмежень		2	2	8		
Тема 4. Конституційно-правова доктрина народовладдя			2	6		
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	36	2	4	26	4	
Модульна контрольна робота 1						20
Змістовий модуль 2. Конституційна доктрина правотворчості та правотлумачення						
Тема 5. Доктринальні основи нормотворчості парламента		2		6	4	ДС, ДБ, Р / 10
Тема 6. Загальні засади нормотворчості глави держави та інших органів державної влади			2	6		
Тема 7. Конституційно-правова доктрина нормотворчості органів місцевого самоврядування			2	6		
Тема 8. Сучасна конституційна доктрина правотлумачення		2		6		
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	36	4	4	26	4	
Модульна контрольна робота 2						20
Змістовий модуль 3. Доктрина конституційної скарги						
Тема 9. Місце конституційної скарги в механізмі захисту прав людини		2	2	6	6	ДС, ДБ, Р / 15
Тема 10. Порядок звернення із конституційною скаргою до органу конституційної юрисдикції		2	2	8		
Тема 11. Проведення у справах за конституційними скаргами				8		
Тема 12. Порядок застосування рішень та висновків органу конституційної юрисдикції судами системи судоустрою		2	2	8		
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	48	6	6	30	6	
Модульна контрольна робота 3						20
УСЬОГО ГОДИН						
	120	12	14	80	14	

Методи контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		денна	заочна
Тема 1.	Історико-правові аспекти сучасної конституційно-правової доктрини в Україні	4	6
Тема 2.	Сучасна доктрина конституціоналізму та верховенства конституції в країнах Європейського Союзу	4	6
Тема 3.	Практика органу конституційної юрисдикції і судів системи судоустрою та доктрина правомірних обмежень прав людини і основоположних свобод	6	8
Тема 4.	Конституційно-правова доктрина народовладдя в системі конституційних цінностей	6	6
Тема 5.	Доктринальні основи нормотворчості парламента	6	6
Тема 6.	Загальні засади нормотворчості глави держави та інших органів державної влади	4	6
Тема 7.	Конституційно-правова доктрина нормотворчості органів місцевого самоврядування	4	6
Тема 8.	Сучасна конституційна доктрина правотлумачення	4	6
Тема 9.	Місце конституційної скарги в механізмі захисту прав людини: Європейського Союзу	6	6
Тема 10.	Порядок звернення із конституційною скаргою до органу конституційної юрисдикції	4	8
Тема 11.	Порядок прийняття конституційних скарг до органу конституційної юрисдикції	4	8
Тема 12.	Конституційна скарга в контексті звернення до Європейського суду з прав людини	4	8
Разом		62	80

Орієнтовний перелік тем індивідуальних науково-дослідних завдань

Теми подаються на самостійний вибір здобувачів освіти. Кожна тема може бути обрана одним здобувачем освіти, що зазначається у списку.

Перелік індивідуальних завдань.

1. Критика конституційної доктрини
2. Співвідношення офіційної конституційної доктрини і правової позиції конституційного суду
3. Конкуренція конституційних доктрин при практичному застосуванні

4. Доктрина «конституційної ідентичності»
5. Співвідношення принципу дружнього ставлення до міжнародного права та принцип юридичного верховенства конституції
6. Інституційно-нормативна система сучасного конституціоналізму
7. Роль людини у системі цінностей сучасного конституціоналізму
8. Роль конституційної правосвідомості у системі сучасного конституціоналізму
9. Принцип обов'язковості, остаточності і неоскаржуваності рішень органу конституційної юрисдикції
10. Обмеження реалізації прав і свобод людини: конституційне регулювання
11. Конституційна скарга як інструмент захисту особистих (громадянських) прав людини та громадянина
12. Конституційна скарга як інструмент захисту політичних прав людини та громадянина
13. Конституційна скарга як інструмент захисту соціальних прав людини та громадянина
14. Конституційна скарга як інструмент захисту економічних прав людини та громадянина
15. Інститут конституційної скарги в механізмі гарантування та розвитку конституційного ладу
16. Конституційна скарга як засіб забезпечення конституційної демократії
17. Особливості процедури провадження за конституційною скаргою
18. Функціональне призначення Секретаріату Конституційного Суду України у контексті конституційного провадження
19. Порядок вирішення питання про відмову у відкритті конституційного провадження у справі
20. Порядок вирішення питання про закриття конституційного провадження у справі

Форма звітності: друкований реферат обсягом 10-15 сторінок.

Строки виконання: у першому семестрі – до 1 листопада.

IV. Політика оцінювання

Здобувач освіти повинен відвідувати заняття очно, а за наявності обґрунтованих причин (хвороба, перебування за кордоном тощо), за погодження з викладачем – онлайн.

Базовою платформою для комунікації викладача зі здобувачами освіти є Moodle.

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях. Під час виконання контрольних заходів (контрольних робіт, заліку, іспиту) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони робота не буде оцінюватись.

Комунікація:

Базовою платформою для комунікації викладача зі здобувачами освіти є Moodle.

Перездача тем можлива до початку заліково-екзаменаційної сесії відповідно до графіку чергування викладача, затвердженого на кафедрі конституційного, адміністративного та міжнародного права (каб. В-318).

Оцінювання роботи здобувача освіти

На семінарських заняття здобувачі освіти, відповідно до вказівок викладача, можуть відповідати усно, доповнювати основні відповіді, готувати письмові відповіді на окремі питання, виконувати тестові та творчі завдання.

Шкала оцінювання роботи здобувача освіти **денної** форми навчання на семінарських заняттях:

0-5 – незадовільно – питання висвітлені недостатньо, не використано юридичної термінології, окремі тези потребують уточнення, доопрацювання.

6-7 – задовільно – питання висвітлені поверхнево, використана частково юридична термінологія, зроблені висновки, які потребують деякого уточнення;

8-9 – добре – питання висвітлені частково, відповідь охоплює основні аспекти, використана певна кількість термінів, класифікації, зроблені окремі висновки;

10 – відмінно – питання висвітлені повністю, використана необхідна кількість термінів, класифікації, зроблені конкретні висновки.

Шкала оцінювання роботи здобувача освіти **заочної** форми навчання на семінарських заняттях:

0-5 – незадовільно – питання висвітлені недостатньо, не використано юридичної термінології, окремі тези потребують уточнення, доопрацювання.

6-8 – задовільно – питання висвітлені поверхнево, використана частково юридична термінологія, зроблені висновки, які потребують деякого уточнення;

9-11 – добре – питання висвітлені частково, відповідь охоплює основні аспекти, використана певна кількість термінів, класифікації, зроблені окремі висновки;

12-15 – відмінно – питання висвітлені повністю, використана необхідна кількість термінів, класифікації, зроблені конкретні висновки.

Підсумкова оцінка роботи здобувача освіти за результатами кожного змістового модуля виводиться шляхом визначення середньої арифметичної оцінки за семінарські заняття по темах, що входять до даного модуля.

Критерії оцінювання ІНДЗ:

8-10 балів – проблема висвітлена повністю, використана значна кількість наукової літератури, зроблені конкретні висновки;

5-7 балів - проблема висвітлена частково, використано дослідження різних науковців з даного питання, зроблені висновки, які потребують деякого уточнення;

до 5 балів - проблема висвітлена недостатньо, не використано дослідження різних науковців з даного питання, зроблені висновки нечіткі і потребують уточнення, доопрацювання.

За домовленістю між здобувачем освіти і викладачем написання ІНДЗ може бути замінене на написання доповіді на конференцію чи наукової статті. Тема доповіді чи тема наукової статті погоджується викладачем. Підготовлена та обов'язково опублікована доповідь чи наукова стаття оцінюється відповідно до критеріїв оцінювання ІНДЗ

Оцінювання модульних контрольних робіт:

Модульна контрольна робота при проведенні очного контролю складається з двох частин:

1. Розв'язування тестових завдань з тем, що розглядались у даному змістовному модулі в комп'ютерному класі юридичного факультету (максимум 12 балів)

2. Розгорнута письмова відповідь на 2 теоретичні питання, що розглядались у даному змістовному модулі (на вибір викладача). Відповідь на кожне питання оцінюється за шкалою від 0 до 4 балів.

Шкала оцінювання розгорнутих відповідей (відповідь на кожне питання оцінюється окремо):

0-1 – незадовільно – питання висвітлені недостатньо, не використано юридичної термінології, окремі тези потребують уточнення, доопрацювання.

2 – задовільно – питання висвітлені поверхнево, використана частково юридична термінологія, зроблені висновки, які потребують деякого уточнення;

3 – добре – питання висвітлені частково, відповідь охоплює основні аспекти, використана певна кількість термінів, класифікації, зроблені окремі висновки;

4 – відмінно – питання висвітлені повністю, використана необхідна кількість термінів, класифікації, зроблені конкретні висновки.

Модульна контрольна робота (при проведенні дистанційного контролю) складається на базі платформи Moodle у формі тестування.

В разі, якщо здобувач освіти не з'явився на модульну контрольну роботу, вона не перездається.

Підсумкова оцінка поточного контролю виводиться шляхом додавання оцінок за семінарські заняття (в межах 10 балів за кожен змістовий модуль), модульні контрольні роботи та ІНДЗ, а також балів за результати формальної, неформальної чи інформальної освіти.

Політика щодо академічної доброчесності

Вивчаючи курс «Сучасна конституційно-правова доктрина», здобувач освіти погоджується виконувати етичні принципи та визначені законом правила, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності здобувачем освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Основні засади дотримання академічної доброчесності визначено у Положенні про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/polozhennya_antyplagiat.pdf, а також у Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки <http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Пропущені без поважних причин семінарські заняття перескладаються усно шляхом відповіді на всі питання семінарського заняття. Семінарське заняття вважається пропущеним без поважних причин, якщо немає документального підтвердження поважної причини відсутності (довідка, повістка тощо). За результатами перездачі виставляється оцінка відповідно до шкали оцінювання роботи здобувача освіти на семінарських заняттях.

Пропущені з поважних причин семінарські заняття перескладаються шляхом підготовки конспекта по темі семінарського заняття з відповідями на всі питання семінарського заняття. За результатами перездачі виставляється оцінка відповідно до шкали оцінювання роботи здобувача освіти на семінарських заняттях.

Оцінка від 0 до 5 балів вважається негативною і може бути перездана усно шляхом відповіді на всі питання семінарського заняття. За результатами перездачі виставляється оцінка відповідно до шкали оцінювання роботи здобувача освіти на семінарських заняттях.

Оцінка від 6 до 10 балів вважається позитивною та не перездається.

Перездача заборгованостей в разі дистанційного навчання здійснюється за допомогою засобів відеозв'язку (Zoom, Viber, Google Meet тощо), в день і час, визначені викладачем та доведені до відома старости академічної групи.

Пропуски на семінарських заняттях та негативні оцінки можуть бути перездані до початку семінарських занять по наступному модулю або до початку заліково-екзаменаційної сесії, якщо модуль останній в семестрі.

ІНДЗ здаються у роздрукованому та зшитому вигляді на кафедру конституційного, адміністративного та міжнародного права (каб. В-318) відповідно до встановленої дати, після якої роботи не приймаються і не перевіряються. В разі запровадження загального дистанційного навчання ІНДЗ надсилаються на електронну пошту, визначену викладачем.

Передача заліків та екзаменів відбувається відповідно до розкладу заліково-екзаменаційної сесії.

V. Підсумковий контроль

Екзамен проводиться у формі тестів у формі тестів в комп'ютерному класі юридичного факультету (ауд. 214) або на дистанційному курсі «Сучасна конституційно-правова доктрина» в Moodle та усно шляхом опитування по питаннях, викладених в екзаменаційному білеті, який складається з трьох питань. Максимальний результат виконання екзаменаційного завдання оцінюється в 60 балів:

45-60 балів передбачає високий рівень знань і навичок: відповідь повна, логічна з елементами самостійності;

30–44 балів передбачає досить високий рівень знань і навичок: відповідь логічна, містить деякі неточності при формулюванні узагальнень, наведенні прикладів.

15-29 балів передбачає наявність знань лише основної літератури, здобувач освіти відповідає по суті на питання і в загальній формі розбирається в матеріалі, але відповідь неповна і містить неточності;

1 – 14 балів передбачає неповні знання у здобувача освіти положень основної літератури; здобувач освіти лише в загальній формі розбирається в матеріалі, відповідь неповна;

0 балів - здобувач освіти не розкрив поставлені питання, не засвоїв матеріал в достатньому обсязі для подальшого навчання.

Бали, отримані на екзамені, додаються до балів, отриманих на семінарських заняттях.

Перелік питань на екзамен

1. Поняття та функції сучасних конституційних доктрин.
2. Становлення сучасної конституційно-правової доктрини.
3. Види конституційних доктрин.
4. Розвиток офіційної конституційної доктрини в рішеннях органів конституційної юрисдикції.
5. Сучасні концепції конституціоналізму.
6. Сутність конституціоналізму. Конституціоналізм як доктрина.
7. Інституційно-нормативна система сучасного конституціоналізму.
8. Вплив конституційних перетворень на формування сучасного конституціоналізму.
9. Роль європейської моделі конституціоналізму в утвердженні вітчизняної доктрини конституціоналізму.
10. Теорія установчої влади як конституційно-правова доктрина та національна практика.
11. Доктрина конституційної ідентичності та євроатлантичні прагнення України.
12. Ієрархія конституційних цінностей.
13. Горизонтальний ефект конституції.
14. Критерії конституційності нормативно-правових актів.
15. Еволюція доктрини правомірних обмежень.
16. Обмеження прав людини: поняття, співвідношення з категоріями «звуження змісту та обсягу прав людини», «скасування прав людини».
17. Правомірність (законність) обмеження прав і свобод людини.
18. Легітимна мета як умова правомірності обмеження прав людини.
19. Цінності, що захищаються шляхом обмеження реалізації прав людини.
20. Пропорційність обмеження прав і свобод людини.
21. Практика органу конституційної юрисдикції і судів системи судоустрою та доктрина правомірних обмежень.

22. Передумови запровадження інституту конституційної скарги в Україні.
23. Сутність конституційної скарги як особливої форми звернення до органу конституційної юрисдикції.
24. Функціональне призначення конституційної скарги та її попередня перевірка Секретаріатом Конституційного Суду України.
25. Законодавчі умови та обмеження щодо суб'єктів права на конституційну скаргу.
26. Типові помилки, які допускають особи призначення конституційної скарги.
27. Поняття конституційної скарги, закріплене в законодавстві України.
28. Вимоги до форми конституційної під час складання та подання скарг до Конституційного Суду України.
29. Умови прийнятності конституційної скарги.
30. Звернення до органу конституційної юрисдикції з конституційною скаргою.
31. Порядок прийняття конституційних скарг до органу конституційної юрисдикції.
32. Відкриття конституційного провадження у справі.
33. Підстави для відмови у відкритті конституційного провадження у справі.
34. Припинення розгляду конституційних скарг до органу конституційної юрисдикції.
35. Форми конституційного провадження.
36. Засідання та пленарні засідання органу конституційної юрисдикції.
37. Відмова Сенату від розгляду справи на розсуд Великої палати.
38. Забезпечення повноти розгляду справи.
39. Учасники конституційного провадження за конституційними скаргами.
40. Об'єднання та роз'єднання конституційних проваджень за конституційними скаргами.
41. Рішення органу конституційної юрисдикції у справі за конституційною скаргою.
42. Відновлення попереднього юридичного стану, який передував застосуванню (незастосуванню) судом у процесі вирішення справи правового акта чи його окремого положення, визнаного у подальшому Конституційним Судом України неконституційним (конституційним).
43. Підстави для перегляду остаточного судового рішення.
44. Відшкодування матеріальної шкоди чи моральної шкоди, завданої актами і діями, що визнані неконституційними.
45. Конституційна скарга в контексті звернення до Європейського суду з прав людини.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

БАЛИ ЗАРАХУВАННЯ ФОРМАЛЬНОЇ, НЕФОРМАЛЬНОЇ ТА ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

<i>Види наукової та практичної активності здобувача освіти</i>	<i>Кількість балів</i>
--	------------------------

Публікація наукової статті в періодичному виданні студентських наукових праць	10
Виступ на Міжнародній, Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції з публікацією тез доповіді	5
Участь у II етапі Всеукраїнського конкурсу студентських олімпіад	до 20
Участь у II етапі Всеукраїнського конкурсу наукових робіт	до 20
Участь у правопросвітніх заходах організованих громадськими організаціями в межах національних та міжнародних грантів	до 5
Проходження курсів, тренінгів, воркшопів та інших видів неформальної освіти в межах тематики освітнього компонента	до 10

VII. Рекомендовані джерела та інтернет-ресурси

Нормативно-правові акти:

1. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року. Відомості Верховної Ради України. 1990. № 31. Ст. 429.
2. Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 38. Ст. 502.
3. Конституція України: станом на 25 жовтня 2021 року. Харків: Право, 2021. 74 с.

Навчальна та наукова література:

1. Конституційне право: підручник / за заг. ред. М. І. Козюбри. Київ: ВАІТЕ, 2021. 528 с.
2. Конституційне право України: навч. посіб. для підгот. до зовніш. незалеж. оцінювання / Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, І. І. Дахова та ін. Харків: Право, 2021. 368 с.
3. Конституційне право України: підручник / за заг. ред. Т. М. Слінько. Харків: Право, 2020. 592 с.
4. Кравчук В.М. Внесення змін до конституції в Україні та Польщі: загальні порівняльно-правові аспекти. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління: електронне наукове видання: збірник*. 2021. № 4 (10). Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. С. 73-88.
5. Кравчук В.М. Конституційні основи правового статусу суддів в Україні: монографія. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 640 с.
6. Кравчук В. Польський досвід впровадження конституційної скарги: уроки для вітчизняної правової системи. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції з питань запровадження конституційної скарги в Україні: збірка тез*, м. Київ, 18 грудня 2015 р., Конституційний Суд України / за заг. ред. Ю.В. Бауліна. К.: ВАІТЕ, 2016. С. 174-185.
7. Кравчук В. М. Роль компаративістики у дослідженні вітчизняного конституціоналізму. *Правова доктрина та юридична практика: основні шляхи взаємовпливу та підвищення ефективності: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 26 травня 2017). К.: КНУ імені Тараса Шевченка, 2017. С. 79-82.
8. Кравчук В. М. Теоретико-методологічні проблеми наукових досліджень у сфері конституційного права на сучасному етапі. *Конституційно-правові академічні студії*. 2016. Вип. 1. С. 73-80.
9. Совгіря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 556 с.
10. Alexy R. A Theory of Constitutional Rights / R. Alexy. Oxford : Oxford University Press, 2002. 506 p.
11. Chang D. Structuring Constitutional Doctrine: Principles, Proof and the Functions of Judicial Review. 58 Rutgers L. Rev. 777 (2005-2006). URL: https://digitalcommons.nyls.edu/fac_articles_chapters/302/
12. Fried C. Constitutional Doctrine. Harvard Law Review, 107(5), (1994). 1140–1157. <https://doi.org/10.2307/1341889>

13. Rosen Mark D. Modeling Constitutional Doctrine, 49 St. Louis U. L.J.(2005). URL: <https://core.ac.uk/reader/327143920>

14. Tożsamość konstytucyjna w wybranych państwach członkowskich Unii Europejskiej, red. A. Wróbel, M. Ziółkowski, Warszawa 2021.

Довідково-енциклопедична література:

1. Велика українська енциклопедія. Тематичний реєстр гасел з напрямку «Юридичні науки» / Укладачі: Бабка В. Л., Шумило М. М.; за ред. д.і.н., проф. Киридон А.М. Київ: Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2017. 152 с.

2. Сучасна правова енциклопедія / за заг. ред. О. В. Зайчука. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 408 с.

Інтернет-ресурси:

1. <http://www.rada.gov.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України
2. www.president.gov.ua – Офіційний сайт Президента України
3. www.kmu.gov.ua – Офіційний сайт Кабінету Міністрів України
4. <http://www.scourt.gov.ua> – Офіційний сайт Верховного Суду
5. <http://www.ccu.gov.ua> – Офіційний сайт Конституційного Суду України
6. <http://www.nbu.gov.ua> – Національна бібліотека імені В.І.Вернадського